

Kampaň Zdravé pracoviště 2018–2019

Zdravé pracoviště má nebezpečné látky pod kontrolou

Praha, 29. 10. 2018

Mgr. Lucie Kyselová
Český Focal Point
MPSV

Úvod do kampaně

- **Koordinaci zajišťuje Evropská agentura pro bezpečnost a ochranu zdraví při práci (EU-OSHA).**
- **Kampaň probíhá ve více než 30 zemích.**
- **Podporu poskytuje síť partnerů:**
 - národní kontaktní místa,
 - oficiální partneři kampaně,
 - evropští sociální partneři,
 - mediální partneři,
 - síť Enterprise Europe Network,
 - orgány EU,
 - další agentury EU.

Hlavní cíle

- Zvýšit povědomí o rizicích vyplývajících z nebezpečných látek na pracovišti.
- Podpořit kulturu prevence za účelem eliminace nebo účinné kontroly rizik.
- Zlepšit pochopení rizik spojených s karcinogeny.
- Zaměřit se na pracovníky se specifickými potřebami a rizikové skupiny.
- Poskytnout informace o změnách přístupů a o příslušných právních předpisech.

O co jde?

- **Na pracovištích v Evropě je mnoho pracovníků vystaveno nebezpečným látkám.**
- **Informovanost o tomto problému je často nízká.**
- **Nebezpečné látky mohou způsobovat:**
 - akutní a dlouhodobé zdravotní problémy — například podráždění kůže, respirační onemocnění i rakovinu,
 - rizika, jako je požár, výbuch a udušení,
 - významné náklady pro podniky kvůli ochranným opatřením a odpovědnosti.

Co jsou to nebezpečné látky?

- **Jakákoliv látka (plynná, kapalná nebo pevná), která představuje riziko pro bezpečnost a zdraví pracovníků při práci:**
 - chemické látky, např. v barvách, lepidlech, dezinfekčních prostředcích, čistících prostředcích nebo pesticidech,
 - kontaminující látky vznikající při procesech, např. výpary při svařování, prach oxidu křemičitého nebo produkty spalování jako výfukové plyny vznětových motorů,
 - materiály přírodního původu, např. obilný prach, azbest nebo ropa a její složky.
- **Nebezpečné látky se pravděpodobně nacházejí téměř na všech pracovištích.**
- **K poškození zdraví může dojít při krátkodobé i dlouhodobé expozici a při dlouhodobém ukládání v těle.**

Fakta a čísla

- Chemické nebo biologické látky se podle průzkumu mezi podniky prováděného agenturou EU-OSHA nacházejí v 38 % podniků.¹
- Velké podniky často používají více než 1 000 různých chemických výrobků.
- Jediný pracovník může přicházet do kontaktu se stovkami různých chemických látek.
- 17 % pracovníků v EU uvádí, že manipuluje s chemickými výrobky či látkami nebo že je jejich kůže ve styku s chemickými výrobky nebo látkami nejméně 25 % pracovní doby², a 11 % uvádí, že vdechují kouř, výpary (např. svářečské dýmy nebo výfukové plyny) nebo prach (např. prach z dřevin nebo minerální prachy).
- Neustále se objevují nová rizika.

1) Shrnutí – druhý Evropský průzkum podniků na téma nových a vznikajících rizik (ESENER-2), EU-OSHA, 2015, s. 5. K dispozici na adrese:

<https://osha.europa.eu/sites/default/files/publications/documents/esener-ii-summary-en.PDF>, česká verze <https://osha.europa.eu/cs/tools-and-publications/publications/reports/esener-ii-summary.pdf/view>

2) 6. evropský průzkum pracovních podmínek, přehledná zpráva, Eurofound, 2016, s. 43. K dispozici na adrese: https://www.eurofound.europa.eu/sites/default/files/ef_publication/field_ef_document/ef1634en.pdf.

Jak dostat nebezpečné látky pod kontrolu?

- **Zásadní je vytvořit kulturu prevence a zvýšit informovanost.**
- **Právní předpisy upravující problematiku nebezpečných látek již v EU existují — zaměstnavatelé musí být seznámeni se svými povinnostmi vyplývajícími z právních předpisů.**
- **Pro účinnou prevenci je nezbytné provést hodnocení rizik.**
- **Zavést účinná preventivní a ochranná opatření.**
- **Pracovníci by měli být průběžně informováni**
 - o výsledcích hodnocení rizik,
 - o rizicích, jimž jsou vystaveni, a jak jimi mohou být postiženi,
 - o tom, co mají dělat, aby zajistili bezpečnost sobě i ostatním,
 - o tom, co mají dělat v případě nehody nebo když nastane problém.
- **Praktické nástroje a pokyny mohou podnikům pomoci dostat rizika pod kontrolu a zajistit bezpečná a zdravá pracoviště.**

Hodnocení rizik

- **Za účelem identifikace všech bezpečnostních a zdravotních rizik je nutné provést hodnocení rizik.**
- **Zapojit by se měl každý — zaměstnavatelé, vedoucí pracovníci, služby v oblasti BOZP i zaměstnanci.**
- **Hodnocení by mělo zahrnovat všechny skupiny pracovníků a dodavatelů i mimořádné pracovní situace, např. údržbu a opravu.**
- **Je důležité, aby byly upřednostňovány veškeré činnosti za účelem eliminace, nahrazení nebo kontroly rizik.**
- **Hodnocení rizik by mělo být průběžně aktualizováno a revidováno v případě incidentů.**
- **Pracovníci by měli být dobře informováni o výsledcích a proškoleni v uplatňování preventivních opatření.**
- **Jsou k dispozici nástroje pomáhající podnikům s hodnocením rizik.**

3 kroky, jak nebezpečné látky dostat pod kontrolu

1. Identifikovat rizika:

- Vypracovat přehled látek / chemických výrobků používaných a vytvářených na pracovišti.
- Shromáždit informace o újmě, kterou mohou způsobit, a jak k tomu může docházet, například na základě štítků a bezpečnostních listů.
- Posoudit, zda jsou používány karcinogeny nebo mutageny, pro které platí přísnější pravidla.

2. Posoudit expozici:

- Identifikovat osoby, které mohou být vystaveny riziku, včetně pracovníků úklidu a údržby.
- Posoudit expozici, která pracovníkům hrozí s ohledem na druh, intenzitu, délku a četnost expozice, včetně kombinací expozic.
- Zvážit kombinované účinky ve spojení s dalšími riziky, například rizikem požáru, pronikáním pokožkou nebo prací ve vlhkém prostředí.

3. Stanovit opatření:

- Seznam rizik lze následně použít k vypracování akčního plánu, včetně toho, kdo bude plán realizovat.
- Kontrolovat provádění a dopad opatření.

Zásada STOP

- Zaměstnavatelé musí stanovit účinná preventivní a ochranná opatření.
- Nebezpečné látky a procesy by měly být z pracoviště zcela odstraněny (např. navrhnout nové pracovní procesy).
- Není-li eliminace možná, je potřeba zajistit řízení rizik na základě hierarchie preventivních opatření — tzv. zásada STOP.

Substitution – substituce, nahrazování (bezpečné nebo méně škodlivé alternativy)

Technological measures – technologická opatření (např. uzavřený prostor, místní odtahová ventilace)

Organisational measures – organizační opatření (např. omezení počtu pracovníků vystavených těmto látkám nebo zkrácení doby expozice)

Personal protection – prostředky osobní ochrany (tzn. používání osobních ochranných pracovních prostředků)

Karcinogeny

- **Karcinogeny způsobují většinu smrtelných nemocí z povolání v EU.**
- **Každý rok expozice karcinogenům na pracovišti zapříčiní:**
 - rozvoj rakoviny u 91 500–150 500 osob,
 - 57 700–106 500 úmrtí (RIVM, 2016).
- **Řadě případů rakoviny z povolání lze předcházet.**
- **Na karcinogeny se vztahují přísnější opatření než na jiné nebezpečné látky, např. práce v uzavřeném prostoru, omezení přístupu pracovníků a vedení záznamů.**
- **Plán týkající se karcinogenů si klade za cíl podporovat politiku a napomáhat informací a osvědčených postupů.**

www.roadmaponcarcinogens.eu

Specifické rizikové skupiny

- **Určité skupiny pracovníků mohou být obzvláště ohrožené nebezpečnými látkami, například:**
 - Ženy,
 - mladí pracovníci,
 - migrující pracovníci,
 - dočasní pracovníci,
 - neškolení nebo nezkušení pracovníci,
 - pracovníci úklidu a dodavatelé.
- **Může se jednat o důsledek zvláštní citlivosti, nezkušenosti nebo nedostatečné odborné přípravy či informovanosti.**
- **Při hodnocení rizik by měla být zohledněna rizika, jimž jsou tyto pracovníci vystaveni.**

Zapojit se mohou organizace všech velikostí a ze všech odvětví, ale i jednotlivci, a to:

- šířením a zveřejňováním materiálů kampaně,
- účastí na aktivitách a akcích nebo jejich organizováním,
- využíváním a propagováním nástrojů pro kontrolu nebezpečných látek,
- tím, že se stanou partnerem kampaně,
- sledováním našich aktivit na sociálních sítích.

Aktivity prvního roku kampaně v České republice

- Seminář MO, Praha, 3. května 2018
 - Seminář ČMKOS, Pardubice, 18. června 2018
 - Seminář MŠMT, Praha, 20. září 2018
 - Tripartitní návštěva Českého a Slovenského FOP, Košice, 3. října 2018
 - Seminář MV, Kašperské Hory, 9. října 2018
 - Seminář MZ, Praha, 17. října 2018
 - Aktivity v době Evropského týdne BOZP, 22. – 28. října 2018
 - **Seminář VÚBP, Praha, 29. října 2018**
 - Seminář EEN, Praha, 7. listopadu 2018
-
- Organizování národního kola soutěže Správná praxe
 - Prezentace cílů kampaně na ostatních konferencích a seminářích

Soutěž „Správná praxe“ v rámci kampaně Zdravé pracoviště

- Ocenění inovativních postupů v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví na pracovišti
- Organizace jsou oceněny za úspěšné a udržitelné iniciativy zaměřující se na to, aby mělo pracoviště nebezpečné látky pod kontrolou.
- Soutěž „Správná praxe“ v členských státech a na evropské úrovni: 2018 a 2019, národní kolo:
- Vyhlášení soutěže: 1. 9. 2018
- Uzávěrka přihlášek: 15. 12. 2018
- Vítězové budou vyhlášeni na slavnostním udílení cen.

Zdroje kampaně

- průvodce kampaní
- praktický elektronický nástroj
- zprávy
- série informačních listů o prioritních tématech
- databáze zdrojů a nástrojů
- databáze případových studií a audiovizuálních materiálů
- OSHwiki: aktualizovaná sekce a nové články
- filmy o Napovi
- propagační materiály
 - leták kampaně,
 - leták k soutěži „Správná praxe“,
 - plakát,
 - videa,
 - on-line banner,
 - e-mailový podpis.
- odkazy na užitečné stránky

Důležitá data

- **Zahájení kampaně:**
24. dubna 2018
- **Akce zaměřená na sdílení správné praxe v rámci kampaně Zdravé pracoviště:**
2. čtvrtletí 2019
- **Evropské týdny bezpečnosti a ochrany zdraví při práci:**
říjen 2018 a říjen 2019
- **Summit a slavnostní vyhlášení vítězů soutěže „Správná praxe“ v rámci kampaně Zdravé pracoviště:**
listopad 2019 Bilbao

Další informace

- Více informací můžete získat na internetových stránkách kampaně:
www.healthy-workplaces.eu/cs
- Přihlaste se k odebrání našeho zpravodaje:
<https://healthy-workplaces.eu/cs/healthy-workplaces-newsletter>

- Sledujte aktivity a akce prostřednictvím sociálních sítí:

- Informujte se, jaké akce jsou pořádány v České republice, u kontaktního místa:
<http://www.ceskyfocalpoint.cz/>